

گزارش سمینار کشاورزی ایران و بازارهای جهانی

• مسعود پیرو شعبانی

■ اشاره

در راستای تحقق فرمان رهبر انقلاب، در خصوص تدوین برنامه بلندمدت اقتصاد بدون نفت، با تأکید بر توسعه صادرات غیرنفتی، وزارت کشاورزی، با امید به بهره‌گیری از احساس مسئولیت دانشمندان، استادان و صاحب‌نظران علوم اقتصادی، جسماعی و کشاورزی، سمیناری با تحت عنوان «کشاورزی ایران و بازارهای جهانی» در روزهای ۱۷ و ۱۸ شهریور ماه ۱۳۷۵ در سالن هفتم تیر وزارت کشاورزی برگزار کرد. هدف از برگزاری این سمینار، فراهم آوردن امکان بحث و تبادل نظر صاحب‌نظران، با هیئت‌مدیره، استادان و علاقه‌مندان به مسایل توسعه کشاورزی بود. با توجه به اهمیت موضوع، گزارش اجمالی سمینار با تأکید بر تعدادی از مقالات ارائه شده تقدیم حضور خوانندگان گرامی می‌شود.

■ اهمیت موضوع

بنابر مقتضیات تجارت جهانی، توسعه کشاورزی مستلزم آن است که واحدهای بهره‌برداری در خدمت بازار قرار گیرد و جهتگیری اقتصاد نیز بسوی توسعه صادرات باشد. تحقق این فرآیند در گرو به کارگیری مجموعه سیاست‌هایی است که بتواند برای کلیدی‌ترین مسایل کشاورزی یعنی مسایل مربوط به تأمین مالی سرمایه‌گذاری، تولیدی، سازماندهی نیروی انسانی، نوسازی و بهینه‌سازی ساختار مدیریت بهره‌برداری از عوامل تولید و تغییر الگوی کشت بر مبنای مزیت نسبی، پاسخهای مناسبی ارائه دهد. با توجه به آنکه کشاورزی کشور در شرایط حاضر مرحله انتقالی موسوم به گذر از کشاورزی سنتی به نوین را طی می‌کند آماده‌سازی آن برای همسازي و انطباق با مقتضیات تجاری شدن و جهتگیری آن به سوی توسعه صادرات بویژه در شرایط بازسازی کشور، اقدامی اصولی و ضروری به شمار می‌آید.

■ سمینار و بررسی تعدادی از مقالات ارائه شده در آن

سمینار طی دو روز (۱۷ و ۱۸ شهریور) و با حضور جمعی از کارشناسان علوم اقتصاد، کشاورزی و علوم اجتماعی و نیز محققان، دانشجویان و دست‌اندرکاران امور اجرایی برگزار شد. این گردهمایی در هفت نشست و یک جمعیتی

نهایی که توسط دکتر محمد سعید نوری نایب‌رئیس صورت گرفت، برگزار شد. برخی مقالات و تحقیقات در زمینه‌های مهم و قابل بحث در بخش اقتصاد کشاورزی و خصوصاً صادرات محصولات کشاورزی ارائه شد. برخی نیز در مورد سیاست‌های مختلف تجاری و صادراتی بود و تعدادی دیگر نیز در حیطه‌های دیگر مطرح شده بود. در اینجا از بین مقالات و تحقیقات ارائه شده، چند موضوع منتخب را به صورت خلاصه‌وار در ذیل، تقدیم حضور خوانندگان محترم می‌نمائیم:

■ عنوان: بررسی تطبیقی ساختار اقتصادی تولید در واحدهای بهره‌برداری

● ارائه دهنده: محمدرضا حسینی کازرونی^(۱) از مقایسه ساختار ترکیب اراضی کشاورزی کشور روسیه می‌شود که ترکیب کاربری زمین و میزان بازدهی

اقتصادی در واحدهای دهقانی یا واحدهای مختلط و یا کاملاً تجاری تفاوت دارد و این تفاوت عمدتاً مربوط به نحوه تخصیص عامل نیروی انسانی برای تولید است. مسائل حقوقی بویژه سیاست‌های حقوقی - اجتماعی مالکیت، مانع مهمی در راه توسعه تولید محصولات کشاورزی (زراعی و باغی) و در نتیجه راد گسترش کشت تجاری و توسعه صادرات در این بخش است. علاوه بر این، مسایل دیگری در این زمینه مؤثر است که از آن جمله‌اند: عدم تثبیت وضعیت مالکیت ارضی در حد قابل قبول جامعه دهقانی و روستایی، نبود سراسر و تسهیلات لازم در مورد خرید و فروش اراضی، کمبود سرمایه‌گذاری و مانند اینها.

■ عنوان: معرفی روش‌های پیشرفته کامپیوتری برای کاهش ضایعات محصولات صادراتی کشاورزی

نتیجه‌گیری: اهمیت بخش کشاورزی نه به آن دلیل است که تولیدکننده حیاتی‌ترین احتیاجات کشور است و نه به آن دلیل که تولیداتش تسکین دهنده قسمت اعظم بودجه خانوارهای کم‌درآمد است، بلکه مهمترین اهمیت این بخش، نقش سرنوشت‌ساز آن در فرآیند توسعه کلی کشور است. در این راستا باید اذعان نمود که افزایش تولیدات کشاورزی و به تبع آن افزایش صادرات محصولات کشاورزی نقش عمده و اساسی در توسعه اقتصادی و نه‌تنها توسعه ملی دارد. با توجه به تأکیدات مقامات مملکتی مبنی بر اقتصاد بدون نفت، برگزاری این سمینار و گردهمایی‌های مشابه، با جمع‌آوری متخصصین و صاحب‌نظران، می‌تواند زمینه‌ساز بیداری سیاستها و خط‌مشیهای نوین اقتصادی (خصوصاً ساسهای تجاری) باشد که خود نوید آینده‌ای روشن‌تر را خواهد داشت. در این گردهمایی دو روز، مباحث مهمی حول و حوش:

۱- مزیت‌های نسبی کالایی و منطقه‌ای کشاورزی ایران

۲- چارچوبهای سازمانی و حقوقی توسعه صادرات محصولات کشاورزی

۳- عملکرد و ظرفیتهای بالقوه صادراتی کشاورزی ایران

۴- ارزش افزایی کالاهای صادراتی کشاورزی

۵- آثار سیاستهای اقتصادی بر بازرگانی خارجی محصولات کشاورزی؛ مطرح گردید و تحقیقات و نتایج ارزشمندی نیز ارائه شد

در این سمینار، پیشنهادهای مناسبی برای کاهش ضایعات محصولات کشاورزی، سیاستهای صادراتی و غیره ارائه شد که توجه به آنها می‌تواند مؤثر واقع شود. همچنین تواناییها و استعدادهای فراوان کشاورزی ایران در بین کشورهای جهان توسط ارائه‌دهندگان مقالات به اطلاع مخاطبین رسید و این پیام را برای حضار به همراه دست که استفاده ناصحیح از این منابع و نعمتهای الهی، کفران نعمت است.

پی نوشتها:

(۱) کارشناس ارشد مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی و اقتصاد کشاورزی

(۲) دانشجوی کارشناسی ارشد دانشکده بهمن

(۳) عضو هیأت علمی دانشکده تهران

کشاورزی، امکان طراحی و اجرای این سیستمها در داخل کشور و توجه اقتصادی آن مورد توجه قرار گیرد.

عنوان: نقش تعاونیها در گذار از تولید معیشتی به تولید تجاری در بخش کشاورزی

ارائه‌دهنده: دکتر حمید انصاری^(۱) تعاونیها به عنوان نهاد محلی و آشنا و آگاد از امکانات و منابع می‌تواند در معرفی و استفاده از آنها، جریان توسعه را درون‌زا و متکی به خود کند و در نتیجه، نه تنها آن را سرعت بخشد، بلکه توسعه را که مترادف با ورود به بازارهای جهانی است کم هزینه‌تر و پایدارتر کرده. از باز دولت بکاهد. همچنین تعاونیهای تولید کشاورزی با یکپارچه کردن قطعات کوچک و بزرگ و ایجاد مناسب کاربرد تکنولوژی جدید و روشهای نوین تولید ابعاد را عملی و مقرون به صرفه و سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی را در مقیاس خرد (بنگاه کشاورزی) و کلان (کل بخش کشاورزی و اقتصاد ملی) ممکن ساخته و نظارت بر عملکرد را در دو سطح فوق، قابل اجرا کند.

ارائه‌دهنده: حسن طاعت^(۲) کاهش روزافزون منابع نفتی و آسیب‌پذیری شدید اقتصاد تک محصولی، لزوم بازنگرایی عمیق را در سیاستهای توسعه منابع و نظامهای اقتصادی کشور ایجاد می‌کند. یکی از مهمترین تصمیماتی که در این زمینه می‌توان گرفت، روی آوردن به صادرات غیرنفتی است. تنوع فوق‌العاده گیاهی در ایران و استعداد بالقوه تولید انواع فراوردههای زراعی و باغی، نظیر غلات و حبوبات، تردبار مختلف، گل و گیاه، گیاهان دارویی، و نظایر آن، منبع عظیمی را برای صادرات غیرنفتی فراهم می‌آورد. اما رسیدن به این مهم، زمانی عملی خواهد بود که سرباط نوظهور نظامهای اقتصادی جهانی و الزامات رقابت فشرده بین‌المللی در زمینه کیفیت و قیمت کالاهای صادراتی را به کار بسته. با محصولاتی استاندارد شده و قابل رقابت، در صحنه بازارهای جهانی ظاهر شویم. در این مقاله سعی بر این بوده است که ضمن معرفی برخی سیستمهای بسپرفته در فرآوری و آماده‌سازی کالاهای صادراتی